או דלמא ביון דלא חזי ליהוריב לידעיה קאי. ויכול להניח לידעיה כדקתני כפירקין נתן את הכסף ליהוריב והאשם לידעיה יצא: **למאי** נ"מ לגזל חמץ **ועבר עליו הפסח.** תימה אמאי לא פשיט ליה מדידיה דאמר לעיל גזל הגר שאין בו שוה פרוטה לכל אחד ואחד לא יצא אלמא מקבלי מתנות הוו א) דאי יורשין הוו אמאי לא יצא מאי דשכיח להון אכוהון יהב להון ונקלה דנחד מנהון גרסינן רבה: **בכלל ופרט** וכלל וברית מלח. הן שמעתא מפורש בפרק הזורע (חולין דף קלב.): **וגזל הגר.** תימה אמאי חשיב גזל הגר מעשרה בגבולין דכי היכי דאמר רבא המחיר בגילה ולמאנאין לא יצא דאשם קרייה לממנא ה"נ אם המחיר בגבולין לא יצא כדין אשם: **כסף מכפר מחצה.** מכאן נראה דהכן אין יכול למחול כיון דהוי כפרה: **דאדעתא** דהכי **לא** קדשה נפשה. נראה דבנפלה מן האירוסין אירי דאי מן הנישואין ודאי מקדשה נפשה כדי שתהא נשואה לבעלה דמשום אחר מיתת בעלה לא מקרא אנפשה מלהיות נשואה אלא מן האירוסין אירי דמקדושין אין לה שום טובה ואי"ת אדם שקנה מחבירו שום דבר ונתקלקל יבעל המקח דאדעתא דהכי לא קנה וי"ל דהתם נאו נלוקח לחודיה תליא מילתא אלא כמו כן בדעת מוכר ומוכר אקנה ליה אדעתא דהכי אבל הכא לקדושין בדיה קיימא והוא אינו מושם היאך דעתה להתקדש וכן גבי מקדש נמי בדידיה קאי וכן נותן הגזל בדידיה קאי: [וע' בתוספות מכותות מז: ד"ה שלא] אמר

למשמרת ידעיה מהו היכי דמי אילימא דיהבה לידעיה במשמרת ידעיה הא [ב]אית ביה לא צריכא דיהבה לידעיה במשמרתו דיהוריב מאי מי אמרינן כיון דלאו משמרתו הוא ולא כלום הוא או דלמא כיון דלא חזי ליה מעיקרא לידעיה קאי תיקו בעי רבא כהנים מהו שיחלקו גזל הגר כנגד גזל הגר מי אמרינן אשם קרייה רחמנא מה אשם [ג]אין חולקין אשם כנגד אשם אף גזל [ד] אין חולקין גזל הגר כנגד גזל הגר או דלמא גזל הגר ממונא הוא הדר פשטה אשם קרייה רחמנא רב אחא בריה דרבא מתני לה בהדיא אמר רבא [ה]כהנים אין חולקין גזל הגר כנגד גזל הגר מ"ט אשם קרייה רחמנא: בעי רבא כהנים בגזל הגר יורשין הוו או מקבלי מתנות הוו למאי נפקא מינה כגון [א] שגזל חמץ [ו] שעבר עליו הפסח אי אמרת יורשין הוו היינו האי דירתי מורית ואי אמרת מקבלי מתנות הוו מתנה קאמר רחמנא דניתיב להו והא לא קא יהיב להו מידי דעפרא בעלמא הוא רב זעירא בעי הכי אפילו אם תימצי לומר [ז]מקבלי מתנה הוו הא לא איבעיא לן דההיא מתנה אמר רחמנא דניתיב להו אלא כי קמבעיא לן כגון שנפלו לו עשר בהמות בגזל הגר מחייבי לאפרושי מינייהו מעשר או [ח]לא יורשין הוו [ט] דאמר מר [י]קנו בתפיסת הבית חייבין או דלמא מקבלי מתנות הוו ותנן [יא]הלוקח והניתן לו במתנה פטור ממעשר בהמה מאי ת"ש [יב]עשרים וארבע מתנות כהונה ניתנו לאהרן ולבניו וכולן ניתנו בכלל ופרט וכלל וברית מלח כל המקיימן כאילו מקיים כלל ופרט וכלל וברית מלח כל העובר עליהם כאילו עובר על כלל ופרט וכלל וברית מלח [יג]ואלו הן עשר במקדש וד' בירושלים ועשר בגבולים [יד]עשר במקדש חטאת בהמה וחטאת העוף ואשם ודאי ואשם תלוי וזבחי שלמי צבור ולוג שמן של מצורע ומותר העומר ושתי הלחם ולחם הפנים ושירי מנחות [טו]וארבע בירושלים הבכורה והביכורים והמורם מן התודה ואיל נזיר ועורות קדשים [טז]ועשרה בגבולין תרומה ותרומת מעשר וחלה [יז]ראשית הגז והמתנות ופדיון הבן ופדיון פטר חמור ושדה אחוזה ושדה חרמים וגזל הגר וקא קרי מידה מתנה ש"מ [יח]מקבלי מתנות הוו ש"מ: נתן את הכסף לאנשי משמר [וכו']: אמר אביי ש"מ כסף מכפר מחצה דאי לא מכפר הוה אמינא מהדר ליורשין מ"ט אדעתא דהכי לא יהב ליה אלא מעתה חטאת שמתו בעליה תיפוק לחולין דאדעתא דהכי לא אפרשה אמרי חטאת שמתו בעליה [יט]הלכתא גמירי לה דלמיתה אזלא אלא מעתה אשם שמתו בעליו ליפוק לחולין דאדעתא דהכי לא אפרשיה אשם גמי [כ]הלכתא גמירי לה שברחטאת מתה באשם רועה אלא מעתה יבמה שנפלה לפני מוכה שחין תיפוק בלא חליצה דאדעתא דהכי לא קדשה עצמה התם אנן סהדי דמינה

(ויקרא ז) והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה לכהן הזורק וגו': **והמורם מאיל נזיר.** זרוע בשלה וחלה ורקיק וחזה ושוק של שלמים בכלל תורה הוא דתורה שלמים אקרי. יהבך תרתי תורה ואיל נזיר משוס דדמיין להדדי חשיב להו בחדא כדאמר בשחיטת חולין בפרק הזורע[ט]: **ועורות קדשים.** עורות עולה וחטאות ואשמות אבל קדשים קלים עורותיהן נאבדים כדאמר בזבחים פרק עבודת יום (דף קג.). ומש"ה קא חשיב הכי דבירושלים למעוטי דאין נאכלים להני עורות לא מתייהבי להו אלא בירושלים ובהדי הכי בהמקדש לא חשיב אלא בהנהו דאי נפקי חוץ לקלעים מפסלי ביוצא: **ושדה אחוזה.** שהקדישה בעליה ולא נגאלה ומכרה גזבר כשהלוקח מחזירה ביובל מתחלקת להכהנים: **ושדה חרמים.** ישראל שהחרימו שדיהן: **וגזל הגר.** שאם נתנו להכהן המשמר חוץ לירושלים יצא ואיל אשמו יעלה לירושלים הקריב: **אדעתא דהכי.** דלא מיהוי ליה כפרה: **תיפוק לחולין.** ולא תיזל למיתה: **כאשם רועה.** עד שיומת וימכר ויפלו דמיו לקץ המזבח עולה (ו) לשם ועורה להכהנים זה מדרש דרש יהודע הכהן בשקלים (פ"ו מ"ו) ובתמורה (דף כג.): וכל זמן שהוא חי אין לחולין למכר לפיכך יגיעה והוא מעצמו אין יכול להשחתות מאשם לעולה:

קפט א מיי' פ"ו מהלכות מעשה קרבנות הלכה עו עח:
קא ב מיי' פ"ח מהל' גזילה הלכה ו סמג עשין עב:
קאא ג מיי' שם הל' ח:
קאב ד מיי' פ"ו מהל' נחלות הלכה יג סמג עשין ריב:
קאג ה ו מיי' שם הלכה י:
קאד ז מיי' פ"ח מהל' מכירה הל' ח:
קאה ח מיי' שם הלכה יב:
קאו ט מיי' שם הלכה יג:
קאז י מיי' שם הלכה יד:
קאח כ מיי' שם הלכה טו:
קאט ל מיי' פרק ח מהלכות גזילה הלכה ח ופ"ו מהלכות נחלות הלכה יג:
ל מ מיי' פ"ד מהלכות פסולי המוקדשין הלכה ח:
ראא נ מיי' שם הלכה יד:

מוסף רש"י

בכלל ופרט. כתיקה קרם, כל קדשי בני ישראל לך נתתים, והדר מפרש כל חד וחד חד יהיה לך מקדש הקדשים מן הסלע וגו' (חולין קלג: לגירסת בבלי ירושלמי). וברית מלח. כתיב בפסיפס ברית מלח עולם הוא, כמה שברית מלח איזה שותפת כך לא תשנה (שם). כאילו מקיים כלל ופרט וכלל. שבתורה, וברית מלח. של קרבנות (שם). עשר במקדש. שנו להם כתוך שזרה לשולחן שם (שם). ובזבחי שלמי צבור. כתיב עלת הבית שם קדשי קדשים לאמר נזיר (שם). ולוג שמן של מצורע. מה שנשאר מתנתיו נאכל לכהנים, כדאמרינן במנחות (נא.) ובזבחים (מד:) לכל קרבנם תשיב כתיקה קרם לרבות לוג שמן של מצורע דקרבי קרבנם דמשיב היא והקריב אותם לאשם ואת לוג השמן, ומשיב כתיקה קרם בקדש הקדשים תאכלנו אותו, לכל קרבנם ולכל מנחתם ולכל חטאתם ולכל אשמם וגו'. שומר לא חשיב ליה בהדי שאר מנחת נזיר, מפני שהיא מנחת נזיר העקמת ואכלת ורין לך עוד בנזיר (שם). ושירי מנחות. שם יחיד (שם). וארבע בירושלים. הנאכלים בירושלים לכל העיר (שם). והביכורים. שיגיע לירושלים אלא חשיב (דברים יב) לא תוכל לאכול בשעריך וגו' ואמר מר תרומת ידך (שם) אלו בכורים (מכות דף ח.): **והמורם מפודה.** חזה ושוק ואחרנא אלו מאחרנא מיעט שבה אלות ורקיקין חמץ ורבוקה וכתיב (ויקרא ז) והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה לכהן הזורק וגו': **והמורם מאיל נזיר.** זרוע בשלה וחלה ורקיק וחזה ושוק של שלמים בכלל תורה הוא דתורה שלמים אקרי. יהבך תרתי תורה ואיל נזיר משוס דדמיין להדדי חשיב להו בחדא כדאמר בשחיטת חולין בפרק הזורע[ט]: **ועורות קדשים.** עורות עולה וחטאות ואשמות אבל קדשים קלים עורותיהן נאבדים כדאמר בזבחים פרק עבודת יום (דף קג.). ומש"ה קא חשיב הכי דבירושלים למעוטי דאין נאכלים להני עורות לא מתייהבי להו אלא בירושלים ובהדי הכי בהמקדש לא חשיב אלא בהנהו דאי נפקי חוץ לקלעים מפסלי ביוצא: **ושדה אחוזה.** שהקדישה בעליה ולא נגאלה ומכרה גזבר כשהלוקח מחזירה ביובל מתחלקת להכהנים: **ושדה חרמים.** ישראל שהחרימו שדיהן: **וגזל הגר.** שאם נתנו להכהן המשמר חוץ לירושלים יצא ואיל אשמו יעלה לירושלים הקריב: **אדעתא דהכי.** דלא מיהוי ליה כפרה: **תיפוק לחולין.** ולא תיזל למיתה: **כאשם רועה.** עד שיומת וימכר ויפלו דמיו לקץ המזבח עולה (ו) לשם ועורה להכהנים זה מדרש דרש יהודע הכהן בשקלים (פ"ו מ"ו) ובתמורה (דף כג.): וכל זמן שהוא חי אין לחולין למכר לפיכך יגיעה והוא מעצמו אין יכול להשחתות מאשם לעולה:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אף גזל הגר אין חולקין: (ב) שם שגזל חמץ ועבר עליו הפסח וכו' אלא דיהבו דקא מוריש להון אבהתהון ולא אמרת מקבלי: (ג) שם יורשין הוו ראמר מר: (ד) רש"י ד"ה חכמי וכו' מי שנה לזבח שלמים וקדשי: (ה) ר"ה מוחר עומר. כ"כ אבל מוחר עומר דחשיב פ"ח דמלה מצנה ג דעפרה ומאכל לכל אדם הייט המוחר מהאבי סאין שנוקח ומוליא ממנו עשירית איפה כדאיתא במנחות פרק ר' ישמעאל במנחה: (ו) ר"ה בשאם דומה וכו' עולה בשר לשם ועורה:

הגהות הגר"א

[א] גמ' שגזל חמץ ועבר. נל"ל:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] תוס' ד"ה למאי נ"מ וכו' דאי יורשין הוו אמאי לא יצא. עיין מהרש"א ושיטה מקובצת תו"ק:

ט) כ"מ זכו, כ) נכורות נה: [תו' יח.], ג) חולין קלב: [תוספתא מלה פ"ב], ד) [עיי' כה: תמורה יח. נכורות עח.], ה) [דף נה:], ו) [כ"ל נמתיס], ז) [כ"ל כלו, ח) [נמדבר יח], ט) [ויקרא יד], י) [נמדבר שם], כ) מ"מ מלאכה חמץ חלקם וגו'. רש"ל, ל) [דף קנב:].

מוסף רש"י

(ט) [ויקרא ז] נפקא לן בקדושין (דף נב.) ובמנחות פרק אלו מנחות (דף עב.): **יורשין.** הגר הן או מקבלי מתנות גבוה הן: **היינו דאי דירתי.** ירושה זאת נפלה להן והרי היא לפניהן שאילו היה הגר קיים היה זה אומר לו הרי שלך לפניך: **רב זעירי בעי לה הכי אפילו אם תמצי לומר מקבלי מתנות הוו הא לא מכשיל לן דהא מתנה יהיב להו:** הרי הן לפניהן: **כגון שנפלו לו.** לכהן: **קנו.** יתומים שקנו בהמות: **בפיפס בבית.** כלומר נפלו להן בהמות בירושה עד שלא חלקו: **הלוקח.** לקח עשרה עלמים שלא נתעשרו מן השוק: **פטור.** ובמסכת נכורות[ה] מפרש טעמא: **בכלל ופרט וכלל.** לכל קדשי בני ישראל לך נתונים[ו] למשחה כלל וחה יהיה לך מקדש הקדשים מן הסלע פרט כל מתנה בפני עצמה וכל תרומת קדשים חזר וכלל והדר כתיב ברית מלח עולם הוא וגו' כסוף הפרשה (במדבר יח): **כל המקיימן כאילו קיים.** כל התורה כולה שניתנה לדרוש בכלל ופרט וכלל וכאילו קיים כל הקרבנות שניתנה בהן ברית מלח: **עשר במקדש.** נאכל לפנים מן הקלעים: **ארבע בירושלים.** בכל העיר: **ועשר בגבולים.** בערי ארץ ישראל: **אשם ודאי.** חטאת הן גזילות מעילות שפחה חרופה מזיר ומצורע וחד חשיב להו: **אשם תלוי.** נא על ספק כרת שלא נודע לו שעבר ודאי שיביא חטאת: **וזבחי שלמי צבור.** כבשי עצרת שנקרבו שלמים כדכתיב (ויקרא כג) ושני כבשים בני שנה (ד) וקדשי קדשים הן כדכתיב (שם) קדש יהיו לה' לכהן ונאכלים לפנים מן הקלעים: **ולוג שמן של מצורע.** מה שנשאר בלוג מיציקה לכף כהן של השמאלית נאכל לכהנים דמניא במנחות (דף עב.) וזבחים (דף מד:) לכל[ז] קרבנם[ח] לרבות לוג שמן של מצורע להוא נמי קרוי קרבן דכתיב[ט] והקריב אותו לאשם ואת לוג השמן וסמיך ליה לקרא קמא בקדש הקדשים תאכלנו בחקת קרם[י]: **מותר העומר.** מנחת העומר נקמצת ושייריה נאכלים[כ] וכל המנחות קדשי הקדשים הן כדכתיב לא[כא](תאכל עליו חמץ) וגו': **ושירי מנחות.** כל מנחות הנקמצות מנחת נדבה ומנחת חוטא ומנחת סוטה: **הבכורה.** בכור חס נאכל בכל העיר. וכן הבכורים לריכין חומה כדכתיב (דברים יב) ואכלתם שם לפני ה' אלהיכם וגו' ואמר מר תרומת ידך (שם) אלו בכורים (מכות דף ח.): **והמורם מפודה.** חזה ושוק ואחרנא אלו מאחרנא מיעט שבה אלות ורקיקין חמץ ורבוקה וכתיב

מסורת הש"ס

(ט) [ויקרא ז] הקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה לכהן הזורק וגו': **והמורם מאיל נזיר.** זרוע בשלה וחלה ורקיק וחזה ושוק של שלמים בכלל תורה הוא דתורה שלמים אקרי. יהבך תרתי תורה ואיל נזיר משוס דדמיין להדדי חשיב להו בחדא כדאמר בשחיטת חולין בפרק הזורע[ט]: **ועורות קדשים.** עורות עולה וחטאות ואשמות אבל קדשים קלים עורותיהן נאבדים כדאמר בזבחים פרק עבודת יום (דף קג.). ומש"ה קא חשיב הכי דבירושלים למעוטי דאין נאכלים להני עורות לא מתייהבי להו אלא בירושלים ובהדי הכי בהמקדש לא חשיב אלא בהנהו דאי נפקי חוץ לקלעים מפסלי ביוצא: **ושדה אחוזה.** שהקדישה בעליה ולא נגאלה ומכרה גזבר כשהלוקח מחזירה ביובל מתחלקת להכהנים: **ושדה חרמים.** ישראל שהחרימו שדיהן: **וגזל הגר.** שאם נתנו להכהן המשמר חוץ לירושלים יצא ואיל אשמו יעלה לירושלים הקריב: **אדעתא דהכי.** דלא מיהוי ליה כפרה: **תיפוק לחולין.** ולא תיזל למיתה: **כאשם רועה.** עד שיומת וימכר ויפלו דמיו לקץ המזבח עולה (ו) לשם ועורה להכהנים זה מדרש דרש יהודע הכהן בשקלים (פ"ו מ"ו) ובתמורה (דף כג.): וכל זמן שהוא חי אין לחולין למכר לפיכך יגיעה והוא מעצמו אין יכול להשחתות מאשם לעולה: